24e jaargang afl. 4
Kerstmis 1977

De Gildetrom

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom" voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot."

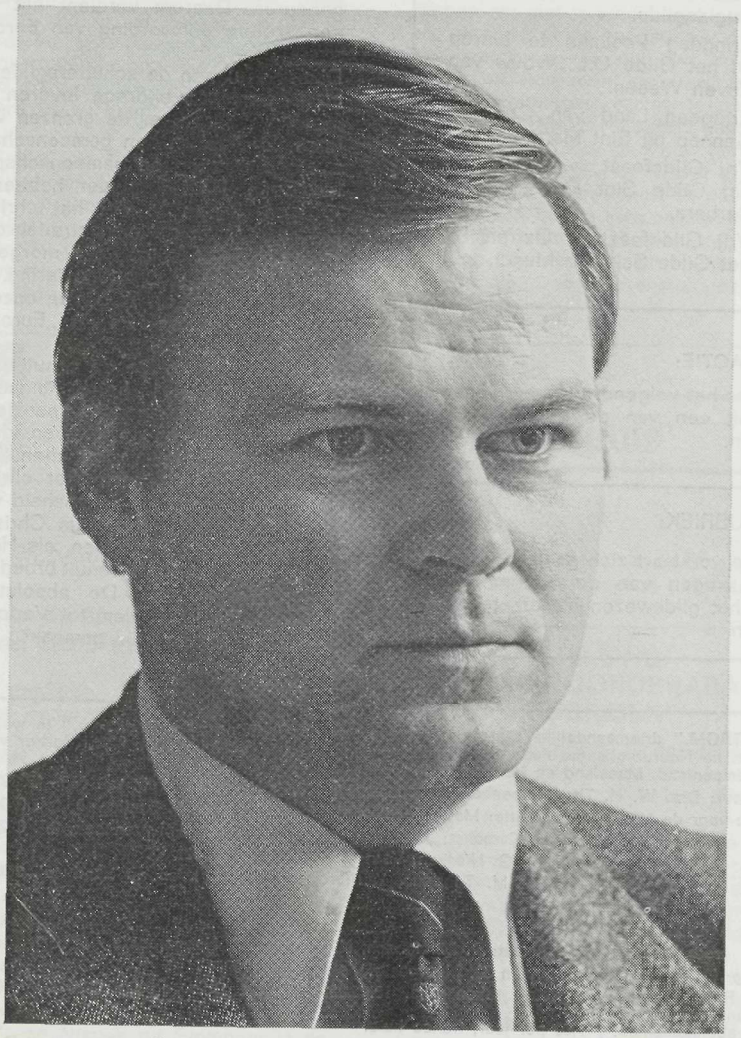

Jhr. Ir. L. L. M. van Nispen tot Sevenaer,
nieuwe voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden

AGENDA 1977—1978

23 dec.	1977 t/m 22 jan. 1978. Grote gildetentoonstelling te Eindhoven in het Philips Ontspanningscentrum.
16 april	Federatie-Schietwedstrijd voor alle wapens te Hilvarenbeek (wegens 40jarig jubilé Federatie).
15 mei	Kringdag Maasland te Heeswijk bij het Sint-Willibrordusgilde.
15 mei	Liefdadigheidsfestijn te Reusel bij het Sint-Jorisgilde.
21 mei	Kringdag Kempenland te Tongelre bij het Sint-Catharinagilde.
28 mei	Kringdag Kwartier van Oirschot te Netersel bij het Sint-Brigidagilde.
28 mei	Kringdag Peelland te Lierop bij het Gilde O.L. Vrouw van Zeven Weeën.
28 mei	Kringdag Land van Cuyk te Gennep bij Sint Martinus.
9 juli	Vrij Gildefeest te Haaren bij het Gilde Sint Catharina en Barbara.
13 aug.	Vrij Gildefeest te Oeffelt bij het Gilde Salvator Mundi.

VAN DE REDACTIE:

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 15 februari bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK:

De radactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

TOESPRAAK VAN MGR. J. BLUYSSEN BIJ GELEGENHEID VAN HET TWEEDE EUROPEES KONINGSCHIETEN TE NIJMEGEN 5 JUNI 1977.

Het Gildefeest van vandaag brengt schuttersgilden van verschillende landen bij elkaar. Dat alleen al is reden tot vreugde en dankbaarheid. Het is belangrijk, dat wij de nationale grenzen niet meer als barrières zien waarachter wij ons verschuilen. De wereld is zoveel groter dan ons eigen land en onze eigen persoonlijke ervaringen en ideeën. Het is van groot belang, dat ieder volk en iedere stam met de nabuurlanden broederschap opbouwt, want zij zijn op elkaar aangewezen. Het wordt steeds meer noodzakelijk, dat de volkeren in grotere verbanden met elkaar samenwerken; alleen zo kan men de eigen waarden behouden en deze inbrengen in het grotere geheel van het wereldgebeuren. Daarom verdient het streven naar een grotere éénwording van Europa ons aller steun.

Daaraan kunnen de schuttersgilden en schutterijen een eigen bijdrage leveren. Zij zijn met elkaar verwant over de grenzen van de naties heen. Zij hebben een gemeenschappelijke kulturele oorsprong en gemeenschappelijke doelstellingen. Heel bijzonder hebben ze ook dit gemeenschappelijk: dat het christelijk geloof behoort tot de grote inspiratiebronnen van de gilden. En dat krijgt deze morgen gestalte in deze grootse Eucharistieviering. Dit gelovig samen-zijn rond de Tafel van onze Heer is één der hoogtepunten van dit „Europees Koningschieten".

De grote idealen die de schuttersgilden a.h.w. spelenderwijs — in het Koningschieten, in het vendelzwaaien en andere speelse gebeurtenissen — uitbeelden en beleven, de idealen van broederschap, trouw en dienstbaarheid, zijn vooral in het licht van het christelijk geloof voor het leven van de mensheid van uitzonderlijk belang. Wat zou Jezus Christus voor ons hebben kunnen betekenen, als Hij niet zo konsekwent had geleefd vanuit broederliefde, trouw en dienstbaarheid? De absolute trouw aan Zijn zending heeft Hem tot Verlosser en Hoop van heel de mensheid gemaakt.

„DE GILDETROM." driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom," in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland en Het Land van Cuijk.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 's-Hertogenbosch, tel. 073 - 133993.

Redacteuren: voor de Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521
voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, Hilvarenbeek, tel. 04255-2431
voor Peelland: Alph. M. G. Niessen, Veestraat 43, Helmond, tel. 04920-24863
voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-1516
voor Kempenland: .....
voor Het Land van Cuijk: .....
voor Baronie en Markizaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, Hoogerheide.

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, Moergestel, tel. 04243 - 1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: *f* 7,50 per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom" wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Als ik het goed zie, ligt de trouw ten grondslag aan de broederschap en de dienstbaarheid. Trouw aan medemensen en trouw aan God stellen je beter in staat ook in kwade dagen dienstbaar te blijven en je te bekommeren om het lot van anderen.

Trouw zijn, dat betekent niet alleen: je houden aan gemaakte afspraken en gedane beloften, maar ook de ander respekteren zoals hij is. Dat laatste lijkt mij beslissend voor iedere vorm van trouw; als je immers de ander niet accepteren kunt zoals hij is, maar hem naar je eigen hand wilt zetten, dan is eigenlijk de trouw al ondergraven, want de andere mens telt dan niet meer volwaardig mee.

Dit geldt natuurlijk heel bijzonder voor het huwelijk, en in het algemeen voor alle situaties waarin mensen met hun persoon en leven zich aan elkaar verplichten (religieuze gemeenschappen bijvoorbeeld). Trouw is iets dat telkens weer opnieuw beginnen moet, omdat zij telkens weer opnieuw op de proef wordt gesteld.

En juist in de beproeving, in kwade dagen, wordt de trouw op haar echtheid getoetst, blijkt of ze vuurbestendig is, en wordt ze als ze stand houdt, dieper verankerd. De ware trouw doet de partners steeds opnieuw zoeken naar de eigen aard en de eigen verlangens van de ander. De ware trouw houdt hart en geest altijd open.

Ook ten opzichte van God worden wij opgeroepen tot trouw. Aan Gods trouw ten opzichte van Zijn volk worden in de H. Schrift veel mooie passages gewijd. Maar God vraagt ook uitdrukkelijk trouw van Zijn volk, van hen die zeggen in Hem te geloven. In verschillende talen kent men één-en-hetzelfde woord voor geloven en trouw-zijn. De gilden hebben door de eeuwen heen hun trouw beleden aan geloof, Kerk en God. Daarmee zijn ze steunpilaren geweest voor de Kerk. Ik denk, dat zij nu in onze dagen, nu de trouw aan de Kerk en daarmee het christelijk geloof voor veel mensen moeilijk is geworden, beproefd wordt, opnieuw een steunpilaar kunnen zijn.

Wij moeten met elkaar wedijveren in trouw, dienstbaarheid en broederschap. De belangrijkste wedstrijd die wij te spelen hebben, is die van het bevorderen van welzijn en geluk voor elkaar. De hoogste prijs die er te winnen valt, is die van het zich inzetten van mensen voor elkaar. En daarbij gaat het natuurlijk vooral om de inzet voor de armsten en de kleinsten, de meest weerlozen en de meest verwaarloosden.

De schuttersgilden kunnen vanuit hun hoge idealen de ware christelijke naastenliefde helpen bevorderen, en dat natuurlijk allereerst door deze zelf te beoefenen.

In het Evangelie hoorden wij Jezus tot Zijn apostelen zeggen: „Gij zijt het die trouw zijt gebleven in mijn beproevingen". Hij had opgeroepen om niet te wedijveren om de voornaamste plaatsen of de hoogste eer.

Hij wijst erop, dat dat niet in Zijn koninkrijk past. Dat Rijk moet groeien vanuit een heel andere mentaliteit, vanuit de geest van liefde en dienstbaarheid. Hij zelf is daarvan het levende voorbeeld. Door de trouw aan Zijn opdracht is Hij voor ons geworden wat Hij is: de Verrezen Heer die bij ons blijft en door Zijn H. Geest ons in onze goede idealen ondersteunt.

Van harte wens ik U allen toe, dat deze ontmoeting bijdraagt tot groei van de trouw, de broederschap en de dienstbaarheid in Christus' geest.

Federatie-Nieuws

Jhr. Ir. L. L. M. van Nispen tot Sevenaer,

voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden.

Tijdens een voltallige vergadering van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden is tot voorzitter van de Federatie gekozen JHR. IR. L. L. M. VAN NISPEN TOT SEVENAER, uit 's-Hertogenbosch, directeur van de Rijksdienst voor Monumentenzorg.

Jonker van Nispen tot Sevenaer is geboren op 10 april 1939 en gehuwd met Mevrouw E. P. Arnold; het echtpaar heeft twee kinderen: zoon Eugêne 9 jaar en dochter Caroline 5 jaar.

De officiële installatie van de nieuwe voorzitter zal geschieden door de waarnemend-voorzitter C. W. J. Baron de Weichs de Wenne in een der zalen van het P.O.C. te Eindhoven op donderdag 22 december a.s. om 19.30 uur.

Jhr. Ir. L. L. M. van Nispen tot Sevenaer is de opvolger van wijlen Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen, die op een veel te jonge leeftijd aan de gilden is ontvallen.

TENTOONSTELLING „500 JAAR NOORDBRABANTSE SCHUTTERSGILDEN"

Op donderdagavond 22 december 1977 zal te Eindhoven in het POC (nabij het PSV-stadion) de tentoonstelling „500 Jaar Noordbrabantse Schuttersgilden" worden geopend, nadat daar eerst de nieuwe voorzitter van de Federatie zal zijn geïnstalleerd.

De Zonnewijzer zal dan, dankzij de vele bruikleengaven uit binnen- en buitenland zijn omgetoverd tot een Eldorado van de Noordbrabantse gilden. Het oudste stuk zal de perkamenten kaart van het Sint-Sebastiaangilde te 's-Hertogenbosch zijn, welke dateert van 1474. Van vijf eeuwen zullen gildeattributen te zien zijn. Daarvan zullen echter speciaal de vogels en

de zg. medaillons de speciale aandacht krijgen. De kleine voorwerpen zullen voor velen niet de spektakulairste zijn. De organisatoren hebbenen echter speciaal bij deze gelegenheid een vergelijkende typologische studie gedaan, waardoor vele ongedateerde stukken nu hun verdiende plaats verkrijgen binnen de kunst- en kultuurgeschiedenis van Noord-Brabant.
De beide vergelijkende studies zullen worden afgedrukt in de catalogus, welke bij gelegenheid van deze expositie wordt uitgegeven. De catalogus kost *f* 12,50 en bevat naast de genoemde artikelen verschillende korte inleidingen, de beschrijvende catalogus van het geexposeerde en meer dan 100 foto's van de tentoongestelde attributen.
Kortom geen enkel gildebroeder mag dit „evenement" missen. Elke gildebroeder zou de catalogus moeten kopen ter verdieping van zijn kennis over het gildewezen.
De Zonnewijzer is geopend van 23 december 1977 tot en met 22 januari 1978 (halve Eerste Kerstdag en Nieuwjaarsdag) dagelijks van 12.00 tot 22.00 uur. De toegang is gratis. De openingstijden zijn ideaal en voor entreekosten hoeft U een bezoek niet te laten.
Mogen Stichting voor Outer en Heerd, de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden en het POC succes hebben met deze expositie.

TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.

In de catalogus die wordt uitgegeven bij gelegenheid van de te houden tentoonstelling in het P.O.C. te Eindhoven, zijn 110 foto's van de tentoongestelde gildeschatten opgenomen. Het belooft mede hierdoor een naslagwerk van de eerste orde te worden.
De kosten van het maken van deze catalogus zullen ± *f* 20,— per stuk bedragen.
Alleen door de toegezegde subsidies met name van de Provincie Noord-Brabant, de Gemeente Eindhoven, de Stichting voor Outer en Heerd en de Bond van Schuttersgilden Kring Kempenland is het mogelijk deze catalogus voor *f* 12,50 exclusief verzendkosten aan de gildebroeders ter beschikking te stellen.
De oplage is maar 1000 exemplaren. Bij het bestuur van de Noordbrabantse Federatie is de vrees aanwezig dat dit aantal te weinig zal zijn om aan de vraag te voldoen.
Omdat de tentoonstelling uniek is, wordt vanuit binnen- en buitenland veel publieke belangstelling verwacht en het zou daardoor inderdaad goed kunnen gebeuren dat de oplage snel uitverkocht zal zijn.
Indien U van een exemplaar verzekerd wilt zijn kunt U het beste per omgaande *f* 12,50 en *f* 3,— verzendkosten overmaken op postgironr. 1 1 3 0 4 7 9 ten name van de Stichting voor Outer en Heerd, Bomanshof 55, Eindhoven.

Federatie-Schietwedstrijden.

Ter afsluiting van het 40-jarig bestaan van de Noordbrabantse Federatie zal op zondag 16 april 1978 een grote schietwedstrijd worden georganiseerd te HILVARENBEEK (waar destijds ook de herdenking heeft plaats gevonden) voor alle wapens: 1. Geweer, 2. Kruisboog op wip, 3. Kruisboog op doel (28 meter), 4. Handboog op wip, 5. Handboog op doel (25 meter).
De organisatie is in handen van het Gilde Sint Sebastiaan te Hilvarenbeek, dat wordt bijgestaan door de schietcommissies van „Het Kwartier van Oirschot".

Voor het schieten wordt toegepast het Federatie-schietreglement.

Er wordt geschoten voor de volgende onderdelen: Corps (een per gilde), — Viertallen — Kampioen — Personeel.

Voor ieder wapen is een groot zilveren Federatieschild beschikbaar ter herinnering aan het 40-jarig bestaan van de Federatie. Dit schild wordt toegekend aan het beste corps van ieder wapen. Deze schilden worden ook voor de viertallen en kampioen aangevuld met zilveren schildjes naar gelang de deelname. Voor personeelschieten worden prijzen in natura gegeven.

De inschrijfgelden zijn: *f* 2,50 voor corps en viertallen, *f* 1,— voor kampioen en *f* 2,50 voor personeel.

Er kan **alleen** worden deelgenomen als vooraf wordt ingeschreven door middel van een inschrijfformulier dat voor 15 maart 1978 dient te zijn ingeleverd bij het organiserend gilde. De formulieren zijn verkrijgbaar bij **iedere** Kringsecretaris en ook op onderstaand adres. Op grote deelname wordt gerekend.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door het secretariaat van het Gilde Sint Sebastiaan te Hilvarenbeek, Vrijthof 9, tel. 04255 - 2431.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

VERSLAG KRINGVERGADERING.

Op zaterdag 19 nov. 1977 werd te Moergestel de najaarsvergadering gehouden die druk was bezocht.
Na de opening door de Kringvoorzitter, de heer van Erve, werden er vele mededelingen gedaan, waarvan de voornaamste hier worden aangehaald:
De benoeming van de nieuwe Federatievoorzitter: Jhr. Ir. L. v. Nispen tot Sevenaer.

De Broederschapsdag te Middelbeers op 10 dec. a.s. De gildefeesten voor het jaar 1978.

De Gildetentoonstelling te Eindhoven eind december tot 23 jan. 1978.

De nieuw benoemde commissie voor kruisboog op doel, die thans bestaat uit de heren F. Claassen Tilburg, E. van Puijenbroek Tilburg, G. Bosmans Hilvarenbeek en J. Bruurs te Lage Mierde, werd aan de vergadering voorgesteld.
Namens de tromcommissie werden er enkele mededelingen gedaan met opgaaf van twee verplichte marsen.
Grote instemming werd door de vergadering betuigd aan de aanbevelingen door de Studiecommissie omtrent het beter functioneren van de Noordbrabantse Federatie.
De voorzitter bracht dank aan de Overheid en leden van het Gilde Sint Catharina te Moergestel dat voortreffelijk de Kringdag 1977 heeft georganiseerd.
Verder had de voorzitter geen woorden genoeg om het Gilde Sint Lambertus te Vessem te bedanken voor de manier waarop dit gilde het **tiende** Liefdadigheidsfestijn georganiseerd heeft; dit feest is iets bijzonder geweest. Op de eerste plaats hebben de gehandicapten zelf er bijzonder van genoten en daarnaast is het financieel resultaat van dien aard, dat alles wordt overtroffen. Vessem heeft bijzonder veel eer ingelegd met dit feest. Verder werd er opgemerkt, dat dit in de toekomst geen wedijver mag worden, doch dat de caritas voorop dient te staan. Besloten werd om in 1978 weder een Liefdadigheidsfestijn te organiseren.
De penningmeester bracht een begroting uit voor het jaar 1978 waarop een nieuwe post stond, die voorlopig ieder jaar zal terugkeren, namelijk een reservering van *f* 500,— voor het halve-eeuwfeest dat onze kring in 1984 hoopt te vieren. Deze reserve zal hoofdzakelijk dienen voor een gedenkboek dat bij die gelegenheid uitgegeven zal worden. Bij de begroting werd gevraagd om een andere regeling van de contributie; het Kringbestuur zal in de voorjaarsvergadering met een voorstel komen.
Bij de bestuursverkiezing ging het vlot, daar er geen tegen-candidaten gesteld werden; de heren H. van Erve voorzitter, H. van Nunen onder-voorzitter en Jos Timmermans zijn bij acclamatie herbenoemd. Zij brachten de vergadering dank voor het vertrouwen in hen gesteld en hopen nog veel te kunnen doen voor de aangesloten gilden van „Het Kwartier van Oirschot".
Van de kaskommissie was aftredend en niet herkiesbaar de heer W. van Loon uit Wintelre; de voorzitter bracht hem dank voor zijn werkzaamheden in deze. Hij wordt opgevolgd door de heer Jos Verhoeven uit Diessen.
Bij de rondvraag kwam o.m. aan de orde de boete bij niet verschijnen op Kringdagen; ook hiervoor komt het Kringbestuur in de voorjaarsvergadering met een voorstel.
Ook werd gevraagd de gildedagen en het koningschieten volgens oude traditie „zuiver" te houden. Alles bijeen een zeer geslaagde vergadering.

Rechtspersoonlijkheid der gilden.

Met betrekking tot het nieuwe verenigingsrecht, zoals vastgelegd in het tweede boek van het Burgerlijk Wetboek, kan de aangesloten gilden van „Het Kwartier van Oirschot" worden medegedeeld, dat de commissie, bestaande uit de heren van Erve, Abrahams en Jacobs namens het Kringbestuur met de heer Bressers, candidaat-notaris (van Notariskantoor Mr. Th. Hoekx te Tilburg), met hun arbeid zijn gereed gekomen. Er is een ontwerp-statuten klaar gekomen, dat aan de gilde-overheden zal worden toegezonden. De praktijk zal er evenwel toe leiden, dat praktisch alle gilden nog behoefte zullen hebben aan nadere inlichtingen ter zake. Het kringbestuur is bereid alle mogelijke hulp en bijstand te verlenen als daarom zal worden gevraagd. Men kan zich daarvoor wenden tot de Kringsecretaris, die voor een behoorlijke afwikkeling van zaken voormelde commissie zal inschakelen.

Nieuwe Koningen.

Tot koning hebben zich geschoten:
van Gilde Sint Brigida te Netersel:
C. van Limpt;
van Gilde Sancta Barbara te Oirschot:
Ant. v. d. Schoot.

Nieuwe Keizer.

Tot keizer heeft zich geschoten van Gilde Sancta Barbara te Oirschot: P. Bogmans.

Gilde Sint Joris Hoogeloon.

Een gildebroeder die 70 jaren lid is!

Geen alledaagse gebeurtenis! Op 15 okt. 1977 was gildebroeder G. van Beers 70 jaar lid van het Gilde Sint Joris te Hoogeloon.

Voor deze gelegenheid werd hem een receptie aangeboden. Vele gildebroeders en de Overheid van het Kwartier van Oirschot waren hierbij aanwezig.

Op de foto zien wij Burgemeester Wouters de jubilaris een zilveren schild overhandigen. Bij zijn toespraak bleek, dat de heer van Beers zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt voor de gehele gemeenschap van Hoogeloon.

Later op de avond werd hem een serenade gebracht door de drumband van Sint Joris.

Van deze plaats wensen wij de heer van Beers ook van harte proficiat met dit 70-jarig lidmaatschap.

Gilde Sint Willibrordus Wintelre.

Dit vijftal gildebroeders, allen 50 jaar of langer lid van dit gilde, kregen daarvoor de zilveren medaille van Oranje Nassau. Van links naar rechts. A. Klessens, W. Wilting, A. v. d. Heijden, C. Beerens en J. van Gerwen.

Gilde Sint Lambertus Vessem.

Op 29 juli 1977 trad de vendelier Frans Ansems in het huwelijk met Nelly v. d. Heuvel. Het gelukkige bruidspaar geflankeerd met hoofdman P. v. Aaken en Koning Jan Meijs.

IN MEMORIAM
OVERLEDEN GILDEBROEDERS

Gilde Sint Joris, Middelbeers.

Op 23 aug. 1977 overleed gildebroeder J. Kaal. Dit gilde verloor hierdoor een goed gildebroeder.
Op 20 sept. 1977 overleed op 56-jarige leeftijd gildebroeder Adr. Hems. Hij was een trouw lid en ontbrak op geen enkele bijeenkomst.
Op 11 okt. 1977 overleed tengevolge van een verkeersongeluk gildebroeder Piet van Aken. Hij was bijna 50 jaar een aktief lid van dit gilde.

Gilde Sint Brigida, Netersel.

Op 11 okt. 1977 overleed te Eindhoven gildebroeder C. Hems op 69-jarige leeftijd.
Ook hiermede is dit gilde een goed lid ontvallen.

Gilde Sint Catharina en Barbara, Haaren

Op 19 november 1977 overleed te Haaren op

72-jarige leeftijd de heer Chr. van Boxtel, die gedurende 47 jaren een ijverig gildebroeder was van Gilde Sint Catharina en Barbara. Hij heeft het gilde trouw gediend op een wijze, die tot voorbeeld mag strekken. Zijn medegildebroeders zullen hem missen als een goed en betrouwbaar kameraad, die zonder te willen opvallen gedurende zovele jaren als kastelein van het gildehuis veel heeft bijgedragen tot de instandhouding van het gilde. Hij was drager van het kringonderscheidingsteken voor verdienstelijke gildebroeders.

Gilde Sint Joris, Hoogeloon.

Op 11 juli overleed geheel onverwachts op 45-jarige leeftijd Fried Michiels.
Hij was 20 jaar lid van het gilde Sint Joris. Wij verloren in hem een trouwe gildebroeder en een goede vriend.

Dat zij allen rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

FRANS ROIJERS GERIDDERD.

Toen sinds 1968, als gevolg van de snel op elkaar volgende pastoorswisselingen in de Sint-Catharinaparochie van Eindhoven, alles moeilijk liep, was hij als verdienstelijke administrateur feitelijk de enige vraagbaak bij wie men kon aankloppen, wanneer men iets over de parochie of het parochieleven wilde weten. Zijn accuratesse en vriendelijkheid waren er borg voor dat alles normaal kon doordraaien. Daarom was het op zijn plaats, dat op zondag 9 oktober l.l. tegen het einde van de hoogmis Frans Roijers naar voren werd geroepen en hem werd medegedeeld, dat uit Rome bericht was ontvangen, dat hij benoemd was tot ridder in de Orde van de H. Silvester. Deze mededeling werd met applaus en een „Lang zal hij leven" begroet, toen pastor H. Schröder hem de bijbehorende versierselen opspelde. Tot het laatste moment was alles geheim gehouden. Slechts enkele ingewijden, waaronder gildebroeders van het parochiale gilde van St. Catharina, wisten hiervan. Deze laatsten gaven dan ook acte de présence tijdens de receptie die aansluitend op de H. Mis in de sacristie werd gehouden.
Frans Roijers is tweede secretaris van de Bond van Schuttersgilden Kring Kempenland, en tevens raadsbeheer van District Centrum en van de tentoonstellingen.

K.V.

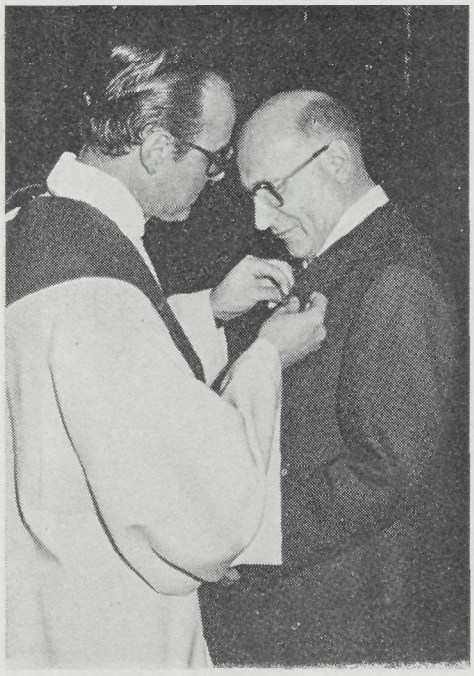

Pastor H. Schröder speldt Frans Roijers de versierselen op.

KONINGSCHIETEN SINT-JORISGILDE GESTEL.

Zondag 25 september heeft het Sint-Jorisgilde Gestel en Blaarthem Koning en Kampioen geschoten. Om 10.30 uur kwamen ze bij elkaar in het gemeenschapshuis Genderdal vanwaaruit men naar het schietterrein trok achter de Genneperwatermolen. Mr. W. v. Elk, voorzitter van de Agglomeratie Eindhoven, opende het koningschieten met een gericht schot naar de vogel. In tegenstelling tot vele voorgangers schoot de heer van Elk raak en gaf hierdoor een extra feestelijk tintje aan het koningschieten. 36 Schutters streden om het koningschap. Jo v. d. Vorst schoot zich, na het 189ste rake schot te lossen waarmee het laatste restje van de vogel naar beneden kwam, de nieuwe koning. Het daarop volgend kampioenschieten werd gewonnen door Paul v. d. Putten met 14 treffers van de 17 schoten. Reserve-Kampioen werd Theo Louwers.

E. Reker, Jonge Deken.

P. J. SCHROEDERS NIEUWE KONING SINT-CATHARINAGILDE TONGELRE.

Met spanning was uitgezien naar 25 september 1977. Op deze dag vond namelijk het traditionele koningschieten plaats.

's Morgens werd een gildemis bijgewoond, waarna om 13.30 uur het gilde in vol ornaat naar het schietterrein „Catharinahof" trok.
Daar aangekomen werd driemaal om de boom getrokken en de prachtige vogel met beweegbare vleugels en getooid met veren opgezet.
Alvorens te beginnen, bood Oud-Koning M. v. de Berge een prachtig koningsschild aan.
Ir. E. Hustinx, directeur Gemeente Bedrijven Eindhoven, werd verzocht de boom te „vrijen", waarna de oude koning M. v. d. Berge als eerste de andere gildebroeders vooraf ging.
Hierna ontbrandde een hevige strijd, n.l. M. v. d. Berge was reeds dubbelkoning en had de kans zich keizer te schieten.
Doch Pieter-Jozef Schroeders (zoon van onze overleden Oude Deken en voorzitter Kring Kempenland Jos Schroeders) haalde met het 139e schot het laatste stukje van de vogel naar beneden. Nadat de koning door de overheid geaccepteerd was, werd hij geïnstalleerd en werd een toast op de nieuwe koning uitgebracht.
De heer F. Roijers sprak de nieuwe koning toe namens het district Centrum en Kring Kempenland.
Het was een prachtige dag met goed weer, veel belangstelling, o.a. onze vrienden van het Aloude Kolveniersgilde uit Merksem.

Jaarboekje Sint-Catharinagilde Tongelre 1977.

Reeds enige jaren geeft het gilde bij de traditionele teerdag op 25 november een jaarboekje uit, waar niet alleen de gebeurtenissen van het afgelopen jaar in staan, doch ook steeds een stukje geschiedenis en wetenswaardigheden.
Dit jaar staat vooral in het teken, met ons 500-jarig bestaan in 1978 in vooruitzicht, van onze viering in 1928 toen wij het 450-jarig bestaansfeest vierden.
Daar in de afgelopen jaren gebleken is dat hiervoor veel belangstelling bestaat, hebben wij besloten een iets grotere oplage te laten drukken.
Belangstellenden kunnen dit boekje bestellen door overmaking van *f* 4,50, franko thuisgestuurd, op rekening nr. 15.13.45.155 Rabobank 't Hofke, Tongelre, met de opmerking Jaarboekje 1977.

Bergeijk Koningschieten en Burgemeester Ere-deken

Op zaterdag 3 september 1977 heeft het Heilig-Sacramentsgilde zijn jaarlijkse teerdag gevierd.
Op deze dag was ook koningschieten.
Na een plechtige gildemis en de openingsschoten van burgemeester en pastoor brandde de strijd tussen ± 25 gildebroeders in alle heftigheid los. Bij het 69ste schot viel de vogel door een schot van J. Royackers, de molenaar van de Bergeykse standaardmolen, die zich de komende 4 jaar koning van het gilde mag noemen.
's Avonds werd de koning thuis afgehaald door het gilde om voorgesteld te worden aan de burgemeester.
Dit gebeurde in de pas gerestaureerde oude kerk van Bergeyk, die door het gilde nu voor de eerste keer werd gebruikt sinds 15 jaar.
De belangrijkste reden dat men naar de oude kerk gekomen was, was echter de installatie van burgemeester Schaepman tot Ere-deken.
Burgemeester Schaepman heeft de afgelopen jaren zich bijzonder ingezet voor het gilde en mede door zijn hulp is het in 1973 weer opgebloeid.
Hoofdman C. Willems installeerde de burgemeester door hem een sjerp om te hangen en een zilveren dekenstok te overhandigen.
Na een vendelhulde werd de teeravond in het gildehuis gezellig voortgezet, met o.a. een gildemaaltijd en het opnemen van de nieuwe leden in het gilde.

G. Daris, deken.

Burgemeester Schaepman, Ere-deken

IN MEMORIAM

Piet Hendrickx, Oud-koning en -Overheidslid van het Sint-Catharinagilde Tongelre.

Konden we enkele jaren geleden nog in de Gildetrom vermelden, dat Piet Hendrickx 65 jaar lid van ons gilde was, op 15 oktober j.l. is Piet van ons heengegaan na een kort ziekbed. Piet werd in 1910 lid van ons gilde en kwam in 1930 in de Overheid, waar hij speciaal met het geweerschieten belast was. Dit heeft hij 25 jaar gedaan en mede door zijn inzet kwam ons huidige schietterrein tot stand.
Tevens was hij koning van 1938 tot 1949, dit omdat in deze tussenliggende jaren geen koning was geschoten.
Piet is 86 jaar geworden en het gilde is hem dankbaar voor alles wat hij in deze lange tijd voor ons gedaan heeft.
Op 19 oktober j.l. hebben vele gildebroeders hem in Luyksgestel met gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gebracht.

Moge hij rusten in vrede.

Nieuws uit Maasland

KRINGVERGADERING MAASLAND.

NIEUWKUIJK — In „het oude Koetshuis" te Nieuwkuijk heeft op vrijdag 18 november de Kringjaarvergadering plaats gehad. Deze werd door bijna alle gilden van de kring bezocht en er waren 79 afgevaardigden aanwezig. Een pracht resultaat.

De Hoofdman opende de vergadering met de herdenking van de overleden gildebroeders. Het waren: Piet Mulders, Besoijen; Mart. v. d. Aa, Loonopzand; Hern. Hens, Esch; W. van Rooij, Nuland; Arn. Baijens, Baardwijk; Corn. de Jong, Baardwijk; Jan Bosch, Udenhout; Petrus v. d. Meijden, Dinther; Jaap Hanneman, Vught; Adr. Bertens Udenhout; Pastoor Vos Baardwijk (gildeheer).

Bij de ingekomen stukken en mededelingen werd bekend gemaakt dat Jhr. Ir. L. v. Nispen tot Sevenaer uit Den Bosch tot voorzitter van de Federatie is gestemd. Deze zal zich later bij het gilde van St. Catharina uit Vught als lid melden. Mededeling werd gedaan over de tentoonstelling 500 jaar schuttersgilden in Noordbrabant.

De Hoofdman kon mededelen dat de eerste Kringonderscheiding van Maasland kon worden uitgereikt. De Ere-Hoofdman, de heer Jan van de Mortel, speldde de heer Ir. Van Lammeren — oud-Deken van de Overheid van Maasland — de zilveren medaille met Bourgondische vuurslag en vuursteen, aan het rood-groene lint op de borst.

De uitvoerige verslagen van deken-schrijver en deken-rentmeester werden voorgelezen en goedgekeurd. In de nieuwe kascommissie zitten nu J. v. Breugel, Gemonde en M. Beekmans, Haarsteeg. De verslagen van de schietcommissie, vendelcommissie, tromcommissie en het standaardrijden werden door de resp. heren Hoogendoorn, Toorians, van Hulten en van Laak voorgelezen waarin alle gegevens over het afgelopen jaar waren vermeld met de uitslagen. De koning-geweer van Kring Maasland is W. v. d. Wijgert, Heeswijk; voor Kruisboog P. v. Hal, Haaren en voor Handboog Jo Scholtze, Oisterwijk.

Het verslag voor het blad „De Gildetrom" werd door de heer Toorians uitgebracht; hij vermeldde voor Maasland 351 abonnementen.
De Kringdag voor 1978 zal zijn te Heeswijk bij het gilde St. Willibrordus op maandag 2e pinksterdag 15 mei 1978.
Voor 1979 meldde zich St. Catharina te Rosmalen, voor 1980 St. Ambrosius Haarsteeg en voor 1981 was St. Joris te Haaren bereid plannen te maken.
Bij de bestuursverkiezing waren de herkiesbare heren Toorians, Van Hulten en Van den Bosch weer herkozen voor hun komende periode.
Het Nieuwe Verenigingsrecht is besproken. Er is een brief gezonden naar het ministerie van Justitie en naar de Kon. Notariële Broederschap om een regeling waaronder alle gilden zouden kunnen komen te vallen. Eerdere briefwisseling is er al over gevoerd. De gilden zullen op de hoogte worden gehouden. Men heeft tot juni 1979 de tijd dit goed te regelen.
Het verheugde de Hoofdman te kunnen mededelen dat het Gilde van O.L. Vrouw en Catharina uit Erp zich heeft aangesloten bij kring Maasland. Op de vergadering waren aanwezig de heren Cornelissen, deken-secretaris, en H. v. d. Bogaard, oud-deken, die door de Hoofdman gecomplimenteerd werden voor hun werk in Erp; hij wenste hen hartelijk geluk met de plannen van dit mooie herrezen gilde en verwelkomde het gilde in onze kring.
Het Gilde St. Joris dat kort geleden in HEESBEEN is heropgericht was niet op de vergadering aanwezig, doch het bestuur heeft laten weten dat het weldra in Maasland wenst opgenomen te worden. Het Heesbeense gilde schiet momenteel reeds en heeft een dertigtal leden. We wachten af!
De heer van der Schoot gaf namens zijn commissie „tentoonstelling 500 jaar Schuttersgilden in Noordbrabant", welke op 22 december a.s. in Eindhoven opengaat, zijn verslag. In deze commissie hebben zitting Dr. Luijkx, J. Toorians en G. v. d. Schoot. Belangrijk gildezilver en vele gilde-attributen van Maasland zullen daar getoond worden; een goede selectie is gemaakt door deskundigen.

Het aangepaste standaardrijdersreglement is uitgezonden. Hiermede komen alle voorgaande te vervallen; nieuwe wedstrijdformulieren worden aangemaakt.
De Tromcommissie heeft in plaats van de aftredende heer De Visser nu de heer J. v. Grinsven uit Vorstenbosch.
Aan de schietcommissie zijn toegevoegd de heren Schoenmakers en Haanegraaf i.p.v. Leermakers en Hens.
De Kring Maasland geeft nu Kringonderscheidingstekenen uit.
Een circulaire bereikt de gilden met voorwaarden, gradaties, kosten en aanvraag. Het is een zilveren medaillon met het wapen van de kring aan een groen-rood lint. Voor buitengewone verdiensten wordt daarbovenop het Bourgondische vuurstaal met steen en vonken verstrekt.
In de rondvraag is door menigeen gesproken in een echte gildesfeer, waarbij vele dingen aan de orde kwamen welke betrekking hadden op het gilde en de gildefeesten. Het getuigt van het goede gehalte van deze jaarvergadering.
De heer Van Kuijk vroeg om het gilde van St. Blasius uit Heusden wat te stimuleren. De heer Cornelissen uit Erp dankte voor de opname in de kring Maasland.
Tijdens de rondvraag werd gevraagd niet een gildefeest op feestdagen te zetten; hiervoor was begrip.
Ter tafel kwam de goede bewaking van het zilver op een gilde-tentoonstelling van de kringdag. Dit dient tot het laatste ogenblik juist te geschieden, en correct.
Het opkomen van de vendeliers in de betreffende klassen dient naar volgorde van inschrijfformulieren te geschieden. We moeten proberen hieraan de hand te houden; niet uitsluiten.
Deze Jaarvergadering, welke zeer correct is verlopen en waaruit weer veel te leren viel, is bijzonder goed geslaagd en dr. G. Luijkx, de Hoofdman, kon deze dan ook blijmoedig sluiten met de christelijke groet.

De deken-schrijver MAASLAND.
Jan Toorians.

BESOIJEN. Op 29 oktober vierde **St. Crispijn en Crispinianus** zijn gildestatiedag, waarbij twee jubilarissen in het zonnetje werden gezet. De dag begon met de H. Mis in de parochiekerk, nadat de koning en de jubilarissen waren afgehaald.
Na de koffie met worstebrood trok men naar het Gemeentehuis om de vendelgroet te brengen aan de beschermheer — Burgemeester — Van Casteren. In de Raadszaal was daarna een gezellig onderonsje. In de gildezaal terug werd de inwendige mens versterkt om zich naar de schutsbomen op de „gildehoef" te begeven voor de schietwedstrijden, die tot in het donker duurden.
De wisselbeker was voor St. van Dongen; 2 werd K. Pennings, 3 Henk Mulders. De vrijehandwisselbeker was voor A. van Daelen; op de gedeelde tweede plaats waren R. de Gouw, A. de Louw en K. v. Hulten. De dagprijzen gingen naar K. Pennings, L. v. Dijk en S. v. Dongen. De actiefste schutter was H. v. d. Wiel; de laatste had geen enkele schietwedstrijd gemist en was vrijwel altijd aanwezig. Op de avond huldigde Hoofdman Ad. de Louw de penningmeester Arnold Schalken en gildebroeder Jan Hoevenaar welke beiden 25 jaar lid van het gilde waren. De Hoofdman overhandigde hen vismateriaal en hun echtgenotes bloemen. Hierna werden de schietprijzen uitgereikt.
Al bij al een plezierige statiedag.

Het gilde St. Crispijn en Crispinianus van BESOIJEN opgesteld voor huize „Zuidewijn" in Capelle, het adelijke landgoed bij Labbegat.

DRUNEN. Bij het gilde **St. Hubertus** was op de wedstrijd van 11 november gildebroeder Frie van Oijen de beste schutter. Opgelegd won hij 226 pt. Frans Klerkx werd 2de met 213 pt; 3 en 4 werden Peter Klerkx en Cor Rijpert, elk 207.
Vrije hand werd weer Frie van Oijen met 105 pt; 2 Kees van Loon en 3 Mari Klerkx.

LOONOPZAND. Het gilde van **St. Ambrosius** heeft op 8 oktober zijn statiedag gevierd. In de gildemis sprak kapelaan van Waesbergen over de donkere wolken die over het wereldse bestaan dreigen. Hij zei dat de gilden paraat moesten staan, en dat ook doen, om de christelijke gedachte hoog te houden en te strijden voor het geloof. Het gilde is als „de Wachter bij de donkere wolken". Hij dankte nog voor de felicitatie bij zijn 40-jarig priesterfeest.
In de Gildezaal werd de jaarvergadering gehouden, waarbij deken Martin van der Aa werd herdacht. In zijn plaats werd zijn zoon Ad v. d. Aa als deken gekozen. De beide zittende dekenen Toorians en Van Veldhoven werden Staande dekenen, waarmede de Overheid weer geheel is aangevuld. De heer Harry v. d. Hoven werd gehuldigd met een zilveren schild i.v.m. zijn 25-jarig lidmaatschap. Nieuwe leden werden met witte en bruine bonen als lid geballoteerd: Frits Toorians en Willy Vermeer.
Burgemeester F. Fiévez werd op deze vergadering Ere-deken van het gilde (de vijfde burgemeester). Hij kon niet aanwezig zijn, doch de installatie volgt nog.
In de middag werden handboogschietwedstrijden gehouden. De prijsuitreiking had plaats onder de koffietafel op de avond waarna een prettig gildebal volgde.
De **HANDBOOG VAN ST. AMBROSIUS** de afdeling schutterij van dit gilde bestond op 15 oktober 10 jaar. Althans de statuten werden 10 jaar geleden goedgekeurd. (In 1960 is het bestuur al met de Handboogmaatregelen begonnen).
Hiervoor had het bestuur van de schutterij en het gilde een leuke middag georganiseerd op 29 oktober.
's Middags kwamen alle kinderen der leden bijeen om onder warme chocolade en limonade te kunnen spelen op het schietcomplex. Daar werden kinderspelen georganiseerd.
's Avonds kwamen de leden met dames bijeen „In de Beijenthuijnen". Hier sprak de Hoofdman van het gilde de heer Vermulst de jubilerende schutterij toe. Ook de voorzitter van de Handboog, de heer Ad v. d. Aa sprak over de afgelopen 10 jaar, terwijl de heer Jan Toorians de geschiedenis van het ontstaan der schutters en werkers van het eerste uur memoreerde. Inmiddels was Burgemeester Fiévez gearriveerd die deze avond meemaakte. Ook hij was blij eens tussen zijn gildeleden en schutters te zijn. Hij sprak een hele redevoering uit t.g.v. het gilde. Verder werd de avond een echte barbecue-avond welke erg laat eindigde. Een waardig feest voor de eerste 10 jaren.

LOONOPZAND. Bij het gilde **St. Hubertus** is de statiedag op 25 oktober gevierd. Het hoogtepunt was de gildemis met daarna de vergadering in zaal Concordia. Hier werd het Bestuur geheel aangevuld. Lang heeft het gilde geen Hoofdman gehad, doch nu is met algemene stemmen aangesteld als Hoofdman de gildebroeder Jan van den Hoven.
Overdeken werd Mar. Leermakers en Dekenen werden C. de Kort, M. Pijnenburg en J. v. Wezenbeek. De feestavond is als vanouds daar een sukses geworden.

BAARDWIJK. **Sint-Ambrosiusgilde** hield op 2 oktober een schietwedstrijd met de kruisboog met **St. Catharina** uit **Moergestel.** De uitslag: 1 Fr. Beks, 2 C. Wolfs, 3 M. van Daelen, 4 P. op 't Hoog en 5 P. Wolfs.

HERPT. Het schuttersgilde **St. Catharina** heeft de wedstrijd tegen het zo pas heropgerichte **St. Joris** uit **HEESBEEN** verloren met 102 tegen 96 punten. De wisselbeker „de Kort" werd gewonnen door J. Beaart uit Herpt.

ELSHOUT. De ONZE LIEVE VROUWE SCHUTS vierde op 11 september haar statiedag.
Gildeheer Van Osch droeg de Gildemis op en in de schutskamer werd daarna vergaderd.
's Middags won bij het schieten op de puist F. v. Iersel; 2 was J. de Haan en 3 M. de Kort. J. de Hart won het schieten op punten, 2 A. v. d. Wiel en 3 B. Pelders; P. de Wit was de beste schutter van 1977 en won de O.L.V.-Trofee, welke G. v. Sluisveld uitreikte namens de schietcommissie. R. Muskens werd 2 en B. Pelders werd 3. In de Beker-B-groep werd J. Klerks winnaar. B. Pelders werd ook winnaar van „vrije hand". Later op de feestmaaltijd kon burgemeester Mr. Stieger — beschermheer — zeggen dat het gilde met jong bloed levensvatbaar is en zeer actief. Een heel goed woord voor deze oude schutse.
HAAREN. Op 24 september zijn in Haaren de gildekampioenschappen gehouden; Rob v. d. Wiel vergaarde 46 pt en mag zich nu kampioen noemen van het gilde **St. Joris.** Tweede werd H. Simons 43. pt en 3de was Joh. v. d. Wiel. De dagprijs ging naar Hans van Hal.
Leo v. d. Wiel werd kampioen van **St. Antonius en Sebastiaan;** 2 werd Chiel v. d. Ven en 3 Toon v. d. Wiel.

WESTDUITSLAND.
Naar aanleiding van een uitnodiging, ontvangen van de St. Sebastianus-Schützenbruderschaft Büttgen, om voor de Volkshochschule Kaarst/Korschenbroich een lezing te houden over de historische Schuttersgilden in de Nederlanden is gevolg gegeven door de heer Jan Toorians, uit Loonopzand op 21 oktober j.l. Daar werd verteld hoe het gildewezen van ons is en aan de hand van dia's werden voorbeelden gegeven.
De echte gilden van West-Duitsland liggen niet zo heel ver van ons gildewezen. Zij hebben alle dezelfde grondgedachten en strijden voor de instandhouding van geloof en volksgebruiken en beloven trouw aan Kerk en Overheid. Getracht is om ook hier weer de gilden van de West-Europese Werkgemeenschap voer de gil-

den, die nog niet zo lang bestaat en die zo pas haar tweede Europees Koningschieten achter de rug heeft, nader bijeen te brengen door elkaar op deze manier nader te leren kennen. Weer een winstpunt; het kan op deze manier bereikt worden.

LOONOPZAND, 20 november 1977.

Jan Toorians,
Dekenschrijver MAASLAND.

Nieuws uit Peelland

VERSLAG KRINGVERGADERING

De jaarvergadering werd gehouden op 5 november 1977 in Café 't Trefpunt te Stiphout.

De voorzitter opent de vergadering om kwart over zeven met de Christelijke groet en heet iedereen hartelijk welkom. Na voorlezing van de presentielijst en van de notulen Jaarvergadering komen de ingekomen stukken aan de orde. Het Gilde O.L. Vrouw der Zeven Weeën uit Lierop organiseert op 27 en 28 mei 1978 de Kringdag.

Voorzitter A. Niessen deelt de vergadering mede dat hij op de komende Jaarvergadering zich als voorzitter zal terugtrekken. Hij heeft het, aldus spreker, te zwaar. In de week van 20 - 27 mei 1978 zal in de Helmondse Kasteeltuin een steekspel worden gehouden. De Peellandse Gilden worden verzocht hieraan hun medewerking te verlenen. De concrete plannen zijn helaas nog niet bekend.

De verslagen van de Vendel- en Tromcommissie worden voorgelezen. De vergadering gaat ermede accoord dat de rapporten van de Commissies Vendelen, Trommen en Standaardrijden en Jury-lijsten van de optocht op een Kringdag ter beschikking van de Gilden worden gesteld.

Bij de rondvraag brengt de heer H. Engelen *nog verslag uit van de schietcommissie.*

IN MEMORIAM

Zaterdag 15 oktober 1977 werd door het Sint-Leonardusgilde van Beek en Donk hun gildebroeder Henricus C. M. Hamelijnck naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Meester Hamelijnck, zoals hij in heel Beek en Donk bekend was, was jaren aan de Beek en Donkse school verbonden, eerst als onderwijzer later als hoofd der school en besteedde veel aandacht aan het onderwijs, maar bovendien *was hij ook met hart en ziel aan zijn gilde* verbonden.

Hij nam er geen bestuursfunctie in, maar was wel de stuwende kracht voor de gilden van Beek en Donk. En zo was ook het gehele gilde aanwezig om aan hem de laatste eer te bewijzen.

Als Voorzitter van Kring Peelland was ik bij zijn uitvaart aanwezig en sprak namens het Sint-Leonardusgilde een laatst vaarwel aan de overledene; Pastoor van Rossum, die voor hem de H. Mis had opgedragen, gaf ook op het Kerkhof de zinvolle betekenis aan, als het gilde met gilde-eer zijn broeder naar de laatste rustplaats begeleidt.

Nadat de familie het kerkhof verlaten had, nam het gilde zijn aloude taak op zich door hem in het graf te plaatsen en met een laatste groet met het vaandel afscheid van hem te nemen.

Meester Hamelijnck was Koning van het gilde geweest, Ridder in de Orde van St. Silvester en Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Moge Sint Leonardus hem begeleiden naar de eeuwige Zaligheid.

Hij ruste in vrede.

A. Niessen

Marius Sleegers de nieuwe Koning van het Sint-Willibrordusgilde Bakel.

Op maandag 7 november was het Sint-Willibrordusdag en dan trekt het Sint-Willibrordusgilde uit om de nieuwe koning te gaan schieten.

's Morgens trok het gilde naar de Kerk waar pastoor Wassenberg de H. Mis opdroeg voor de levende en overleden leden, daarna zegende de Pastoor het nieuwe attribuut, dat Marius de Haan aan het gilde had geschonken: een gedraaide stok met St. Willibrordus, kostbaar en mooi.

Na even naar het Gildehuis te zijn gegaan voor de koffietafel, werd naar de schutsboom getrokken, en nadat de oud-Koning Bouwmans zijn zilver had afgelegd en er gebeden was ter voorkoming van ongelukken, schoot de Burgemeester en daarna de Kringvoorzitter de boom vrij (de Pastoor was verhinderd).

Het was Marius Sleegers die het gelukkige schot kon geven; deze zilveren jubilaris, die met Marinus de Haan zijn 25-jarig lidmaatschap vierde, was nu de gelukkige, nieuwe koning van het Sint-Willibrordusgilde (het zou goed zijn als er een nieuw bekken kwam waar de koning de handen in wast, want een plastic geval is hierbij toch niet direct zo fraai!).

Kring „Baronie en Markizaat"

GILDE ST. SEBASTIAAN, HOOGERHEIDE.

Dankzij de deelname van een groot aantal gilden op 28 augustus 1977 werd deze gildefeestdag voor de gildebroeders én zeker niet in het minst voor de bewoners van het dorp Hoogerheide een enorme belevenis.
Gestimuleerd door het welslagen van deze dag werden een aantal activiteiten met groot enthousiasme op touw gezet.
In de naoorlogse jaren was het alleen een dansgilde. Kort na de gildefeestdag heeft het weer beslag kunnen leggen op twee accordeonisten en is men in de maanden september en oktober weer driftig aan het repeteren geslagen. Op zaterdag 12 november werd een gildedansavond verzorgd bij het Sint-Andriesgilde te Wildert (België).
Op zondag 18 december is er een **danscursus** van 's ochtends 10 uur tot 's middags 5 uur in het gildehuis de Arend, dit onder leiding van Andrea Sterck uit Halle (België) van de Hoge Belgische Gilderaad.
Op zondag 11 september vond het jaarlijks koningschieten plaats op de liggende wip. Koning werd de heer A. Krijntjes, die de heer Verheezen versloeg die bij overwinning keizer geworden zou zijn.
Dankzij de bijzondere medewerking van de eigenaar van het gildehuis zal in december a.s. een aanvang gemaakt worden met het bouwen van 3 overdekte doelen voor de handboog, terwijl volgens de gildetradities het koningschieten 1978 zal geschieden op de staande wip.
Enkele leden hebben op 4, 5 en 6 november deelgenomen aan het handboogschieten bij het gilde St. Andries te Wildert. Dus de eerste schutters zijn in ons midden.
Op donderdag 27 oktober werd een voorlichtingsavond over het gildewezen verzorgd door de heer J. A. van Tilborg, ere-hoofdman van het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen N.Br. Het thema van deze lezing was: „Ontstaan en geschiedenis van het gilde", én „Heeft het gilde op de dag van vandaag nog recht van bestaan".
Na de pauze werden er enkele dia's vertoond van een Statiedag in Alphen, terwijl daarna enkele films werden gedraaid van de gehouden gildedag op zondag 28 augustus 1977.
Enige leden zijn in het bestuur opgenomen en hebben als specifieke taak gekregen de onderdelen vendelen, trommen, bazuinblazen in 1978 van de grond te krijgen.
Op 21 januari 1978 zal de Sintebesjaansdag (20 jan.) worden gevierd.
In navolging van de Gildemis op 28 augustus zal na tientallen jaren deze dag weer een aanvang nemen met een Gildemis.

B. J. A. Minnebach
Deken-Schrijver

Pausmissen in Den Haag

Ofwel trouw, ofwel folklore.

Europa telt niet zoveel vorstenhuizen meer. In de landen waar nog een koning staat aan het hoofd van de regering, viert men ieder jaar een „koningsdag", een feestdag ter ere van de koning. Zo kennen we bij ons in Nederland de koninginnedag, de verjaardag van onze koningin. Een dag waarop nog steeds het oranjezonnetje schijnt. Een feest rond de koningin en heel het vorstenhuis. Een dag waarop in stad en land de vlaggen wapperen met de oranje wimpel.
Van oudsher hebben de gildebroeders bekend gestaan om hun trouw aan God, vorst en vaderland. Via de T.V. zien we ze voor het bordes van paleis Soestdijk op koninginnedag. Zij vertegenwoordigen een groot deel van het Nederlandse volk. Hun optreden wordt dan wel door tegenstanders van het Oranjehuis verwezen naar het land van de folklore; de koningin, de prins en hun kinderen weten wel beter.
Het oudste vorstenhuis van Europa is het vorstenhuis van het Vaticaan. Dit klinkt misschien ietwat vreemd, maar toch is het zo: er bestaat in Europa geen ouder vorstenhuis dan dat der pausen.
In de tijd dat hier en elders de gilden ontstonden, was de paus een machtig vorst. Het is nog maar betrekkelijk kort geleden, dat de pauselijke staat werd gereduceerd tot Vaticaanstad. In dit „vorstenhuis" zijn het de kardinalen, die de rol vervullen van troonpretendenten, dus van prinsen. Immers uit hun midden wordt steeds de nieuwe paus gekozen.
De verjaardag van de pauskeuze wordt in heel de kerk gevierd als een feestdag. Kardinaal Montini werd op 21 juni 1963 tot paus gekozen en kort daarna als zodanig gekroond. De Nederlandse Kerkprovincie viert deze uitverkiezing op een zondag, die ligt in de buurt van 21 juni.
Op die zondag wordt er een plechtige Hoogmis opgedragen in de Sint-Jacobuskerk aan de Parkstraat in Den Haag, Waarom in Den Haag? Omdat Den Haag de zetel is van de Regering, omdat de vertegenwoordiger van Z.H. de Paus in deze stad resideert zoals vrijwel ieder land zijn diplomatieke vertegenwoordiger in Den Haag heeft. Waarom in de kerk van de H. Jacobus de Meerdere? Omdat dit de kerk is van de oudste parochie, een parochie die reeds vóór 1307 werd opgericht.
De Pauselijke Nuntiatuur zendt uitnodigingen aan alle leden van de Regering. In de vijftiger jaren zag men dan ook de ministers in gala-uniform ter kerke gaan. Uitgenodigd werden

alle diplomatieke vertegenwoordigers en zij namen deel aan de plechtigheid, getooid met het statiegewaad van het land van herkomst.
De „Pausmis" was zowel buiten als binnen het kerkgebouw een kleurrijke en stijlvolle gebeurtenis. In het priesterkoor zag men het hele Episcopaat in vol ornaat en allerlei andere kerkelijke hoogwaardigheidsbeklederds, die men overigens alleen maar van foto's kende. Het kleurrijke is in de loop der jaren soberder geworden.

Naarmate de aanvallen op Overheid en Centraal Gezag toenamen, verminderde de stijl van deze feestviering. Toen echter Mgr. Beltrami, de toenmalige internuntius, door paus Johannes XXIII werd benoemd tot kardinaal en Mgr. Felici hem opvolgde, keerde er weer iets van de oude luister terug.

Mgr. Felici had persoonlijke banden met de gilden. Het was hem bekend, dat achter die term „gilde" meestal een broederschap schuil ging van goede katholieken. Hij wist dat de oude gilden van ambachtslieden, van kooplieden, van schutters hun bloei en instandhouding te danken hadden aan de godsdienstige geest, waarmee de gildebroeders bezield waren. In een feestelijke bijeenkomst met gilden in Brabant vatte hij het aldus samen: Zij berusten op het principe van de christelijke naastenliefde: elkaar steunen en helpen. Toen de aanvallen op de Paus toenamen en de luister van de feestviering rond de verjaardag van de pauskeuze afnam, traden de gildebroeders naar voren. Voortaan waren de katholieken van Den Haag vertegenwoordigd via de Schola Cantorum en de katholieken van de Nederlandse Kerkprovincie via een delegatie der gilden.

Zo zien we ieder jaar op een zondag tegen het einde van de maand juni een groep gildebroeders met vliegende vaandels en slaande trom in de straten van Hen Haag. Vooraf zijn ze ontvangen in de parochiezaal, vervolgens via een zijstraatje naar een plein geleid om zich op te stellen en daarna trekken ze in hun typische „processie-mars" naar de Sint Jacobus. Zodra hun tromgeroffel door het kerkgebouw dreunt, verstomt het orgel en worden alle aanwezigen bevangen door de plechtige sfeer, die de gildebroeders aan deze Hoogmis verlenen. Geen radio of televisie schenkt aandacht aan dit katholieke gebeuren, alleen de plaatselijke pers komt de volgende dag met foto's en reportages. Zodra aan het einde van de Mis de Kardinaal de zegen heeft gegeven, schalt door het overvolle kerkgebouw de Paushymne, zoveel als het Vaticaanse Volkslied. De gildebroeders staan stram in de houding, de hoofdman salueert, het vaandel brengt de groet en alle mensen van hoog tot laag zijn diep onder de indruk. Daarna marcheren de gildebroeders via het middenpad naar buiten, en zolang de trommels slaan, staan de kerkgangers doodstil op hun plaats en brengen zij willens nillens hulde aan onze H. Vader. Wat er dan door de menigte heengaat is weer heel iets anders dan wanneer de Paus de Sint Pieter binnenkomt bij een plechtigheid. De huivering heeft meer weg van de sfeer in Lourdes tijdens de Sacramentsprocessie.
Tegen twaalven zijn de Haagse straten weer vol van binnen- en buitenlandse toeristen. Als de gildebroeders marcheren van de kerk naar de parochiezaal worden er dan ook heel wat foto's en films geschoten. Hetzelfde is het geval, wanneer een uur later de stoet oprukt naar de Pauselijke Nuntiatuur op de Carnegielaan voor het brengen van de vaandelgroet aan het Centraal Gezag van de Kerk in de figuur van het Episcopaat. Het tekstboekje van de Hoogmis vermeldt jaar in jaar uit, dat deze huldiging plaatsvindt rond 13.00 uur op het bordes van de Nuntiatuur. Vandaar de grote belangstelling. Bij gelegenheid van zo'n vaandelgroet sprak kardinaal Willebrands de wens uit, dat deze plechtigheid ieder jaar na het vieren van de Pausmis zou gebeuren.
Als u dit leest, loopt het jaar ten einde en worden er plannen gemaakt voor 1978. Bedenk de mogelijkheid om de Nederlandse katholieken te vertegenwoordigen bij de Pausmis in juni 1978. „Besturen is vooruitzien", zegt het Franse spreekwoord. Overweeg deze demonstratie van loyaliteit aan de H. Vader op te nemen in het programma voor het nieuwe jaar. Voor nadere afspraken of inlichtingen kan men contact opnemen met dhr. A. Bogaards, Willemstraat 20, Den Haag, tel. 070 - 605598, dat is de secretaris van het kerkbestuur der Sint-Jacobuskerk.

's-Gravenhage

A. P. Hesp

Pausmis in Hen Haag in 1975.
Mgr. Alfrink gaat naar het altaar. De vaandrig van het St. Catharinagilde Eindhoven Stad presenteert het vaandel.

HET KLOVENIERSGILDE VAN DE H. DIONYSIUS TE TILBURG

In september 1968 kwamen de gildebroeders van het kruisbooggilde St. Joris, het handbooggilde St. Sebastiaan en het gewerengilde St. Dionysius bij elkaar, en wel in de schuttershof van St. Dionysius aan de Rielse Weg, om de onderlinge vriendschap een nieuwe vorm te geven. Bij de gehouden wedstrijden werd Sjef van Delft koning van de drie bestaande Tilburgse gilden, de koning der koningen (G. 1968, 27). Meer dan twee eeuwen geleden, op 10 augustus 1765 waren eveneens broeders van

de drie genoemde gilden bij elkaar gekomen en hadden in een nieuw statuut de onderlinge samenwerking bevorderd. Ondanks kleine of grote tegenstellingen hebben de gildebroeders altijd deze saamhorigheid als een goede gildedeugd weten te beoefenen. Reeds in mei 1681 betaalde het Kloveniersgilde *f* 10,— voor vertering, „wanneer de oude schutterije schoot volgens gebruick". Voor die tijd waren er te Tilburg meer gilden; in 1578 wordt een Heilig-Sacramentsgilde vermeld en in 1633 wisten enige leden van het Sint-Catharinagilde op 24 november en enige leden van het Sint-Barbaragilde op 4 december klandestien de kerktoren binnen te sluipen, om op de feestdagen van de patroonheiligen de klokken te luiden (G. 1970, 23—24). Van het bijengilde van St. Ambrosius, in 1730 genoemd maar reeds eerder opgericht, kende L. de Wijs nog een gildeboek.
Het Sint-Jorisgilde bezit nog de oudste kaart (uit 1507—1524), maar het archief begint eerst in de 19de eeuw; daarentegen zijn o.a. 12 koningsschilden uit de jaren 1613—1789 bewaard gebleven (Jolles II, 158—162). Het enige jaren geleden herleefde Koninklijk Handboogschuttersgilde St. Sebastiaan wordt in 1540 vermeld maar ook het archief van dit gilde is bijna uitsluitend uit de 19de eeuw; tot het bewaarde koningszilver behoren vijf schilden, waarschijnlijk nog uit de 16de eeuw en 14 schilden uit de jaren 1617—1791 (G. 1968, 7—8, 1970, 24 en 43). Het Kloveniersgilde van de H. Dionysius is het jongste van de drie en werd opgericht in 1665; de oude oorspronkelijke kaart, die rond 1900 en 1930 nog aanwezig was, is na die tijd verdwenen, maar dit gilde bezit een oud archief, vanaf 1680, dat vele interessante gegevens bevat. Helaas is het oude koningszilver verdwenen en dateert het oudst bewaarde koningskruis uit 1823. Waarschijnlijk behoorden vooral tot dit gilde de 29 Tilburgse gildestukken, waarvan een in goud, die in 1903 uit de collectie van Jhr. Van den Bogaerde van Heeswijk te Amsterdam zijn geveild; het is me nog niet gelukt, hun huidige verblijfplaats te ontdekken.

Het Kloveniersgilde 1665—1722

De naam Kloveniers is afgeleid van een oud vuurwapen, „de clove", een ijzeren lontroer met een loop of „bus". Van 6 januari 1665 dateert de volgende brief: „Wij Margrieta de Noyellens, gravinne van Grobbendoncq, baronnesse van Weesmale, vroue der stadt en Landen van Duerbiry Tilborg Goirle Duyfhuys Putte Woubreght etc. etc. ..... doen te weten, dat wij ontfangen hebben de ootmoedige supplicatie van onsen dorst, schepenen ende enige ingeseetenen van onse heerlijckheyt van Tilborg....., hoe dat sij grotelijckx genegen wesende met de Busse ofte Roer omme te gaan....., geerne soude opreghte een Broederschap ofte Gilde van Cleveniers tot luijster van onse voorschreeve heerlijckheijt Tilborg omme haer alsoo met de Busschen te mogen oeffenen". Zij gaf verlof
zulk een gilde op te richten, maar de leden moesten in handen van de drossaart de eed afleggen, zich eerlijk aan het reglement te zullen houden. Tot de „Articulen beraemt bij de heere Drossaert ende Schepnen der heerlijckheijt Tilborg....., met approbatie ende octroij van Sijne Excelentie den heere Grave van Grobbendoncq als heere der voorschreeve heerlijckheijt" behoren o.a.:
Art. 1-3: over de opname in het gilde.
Art. 4: „Wie inden Doelhuyse oft op den doel schietende Goodts H. naam misbruyckt oft den duijvel noemt, sal verbuijren inde bus vijef stuijvers.
Art. 11: „In de Cavelinge sal niemant 2 Looijkens mogen trecken noch sijn getrocken Loot weder inden hoet werpen....., op pene van den reghten schoen aen de pin te moeten hangen". — Deze boete, de schoen op de pin te moeten hangen, komt ook voor in art. 22—24; volgens art. 49 werd deze schoen na afloop afgekocht met 12 stuivers.
Art. 34 — 47 ontbreken.
Art. 48: „Niemant en sal in deze vergaderinge eenige questieuse dispueten mogen moveeren ter saecken vande religie".

Op deze kaart van 6 januari hebben op 11 april 1665 21 personen ten huize van de drossaart de eed van trouw afgelegd.
De oorspronkelijke kaart, voorzien van het lakzegel van Madame de Noyelle, was nog bekend aan Edmond Meelis, toen hij kort na 1900 zijn boekje over Tilburg schreef, en aan Jolles: de artikelen 34—47 waren echter al niet meer aanwezig, toen men enige eeuwen geleden de kaart in het gildeboek overschreef. Meelis zowel als Jolles kenden twee copieen ervan (copie A en een latere copie B): alleen de laatste copie is thans nog aanwezig in het gildeboek, dat onlangs door de zorg van de hoofdman, de heer T. Heerius, opnieuw in perkament is gebonden; helaas zijn de foliovellen, die in de vroegere band niet in de juiste chronologische volgorde stonden, toen niet chronologisch geordend.
Volgens Meelis behoorden tot de oorspronkelijke kaart alleen de artikelen 1—9, 27—28, 30 en 49—51; hij rekende tot de „later bijgevoegde statuten" al het andere. De artikelen 50—52 van copie B zijn ten onrechte zo genummerd; volgens de oorspronkelijke kaart behandelde art. 50 het inkomst- en het uitgaansgeld, telkens *f* 6,—, terwijl art. 51 luidde: „Item sal

BRONNEN:
Archief Gilde van de H. Dionysius te Tilburg.
J. A. Jolles, De Schuttersgilden en Schutterijen van Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch, deel I en II, 1933—1934 (= **Jolles**).
Edmond Meelis, Uit Tilburg's Verleden, z.j. (=**Meelis**).
W. H. Th. Knippenberg, Oude pelgrimages vanuit Noord-Brabant, Oisterwijk 1968 (= **K.**)
A. J. M. Jacobs, Onze Patroonheiligen VIII: H. Dionysius, in De Gildetrom 11, 1964, p. 482—483 (= **J.**)
De Gildetrom 1 (1954) — 17 (1970) (= **G.**)
L. G. de Wijs, Tilburg zooals het vroeger was en zooals het heden is, 1940.
A. J. A. C. van Delft, Tilburg als woonstad en nijverheidscentrum, 1927.
D. J. van de Ven, Neerlands Volksleven, z.j.
W. Knippenberg, Mussengilden, in Brabant Heem 1966, p. 43 en 87—88, en in Avifauna van Noord-Brabant, Assen, 1967 p. 42—43.

niemand in dese gilde van eenige oncosten vrij wesen als de conninck ende keyser".

Alle namen van de 21 constituerende leden van dit deftig Kloveniersgilde van 1665 staan ook bij Meelis vermeld; Baron van Weesemael, toen graaf van Grobbendonk, werd eerste hoofdman. Bij een onderzoek, dat Jolles liet doen, bleek, dat van deze 21 leden er zeker 19 of 20 protestanten waren; de naam van de H. Dionysius komt daarom voorlopig ook nog niet voor. Overigens is uit de eerste 15 jaren van het gilde niets bewaard gebleven.

De oudste rekeningen uit 1680—1687, die voor „Sr. Adrianus Kerckhoff ende Cornelis Adriaensse van Oerle, gekozen Deeckens van de Cleveniersgilde binnen Tilborgh" werden genoteerd en in 1687 aan de „Hoofden deser Gilde" werden gepresenteerd, bevatten vele namen van heel andere families en het blijkt, dat de katolieke infiltratie al heel spoedig is begonnen. In 1680 werden aangenomen als gildebroeders: Adr. v. Dommelen, Jan Baptist de Beir, W. A. Noten, Corn. Verbunth, Mich. Lievens, Jan Verschuren, P. van Boxell, Elias P. Eliassen, Adr. C. van Oerle, Jan B. Costers, Corn. Janssen van Grevenbroeck; in 1681 Corn. de Groot en Adr. P. Swagemaeckers en in 1682 Jan Gerits van Asten, Adr. Reyniersse de Groot, Govert C. Pessers, Laur. Adriaens van Heyst, Lamb. Janssen van Bavel, Adr. J. Mutzaerts, Jacq. van Osch, P. Adr. Francken, P. C. Donders e.a. Vele van deze familienamen duiken eeuwen lang telkens weer in de archiefstukken op en het is begrijpelijk, dat St. Dionysius zich „deftiger voelde" dan de andere gilden, zoals Jolles ergens opmerkt.

De inkomstgelden van de vele nieuwe leden, aangevuld met „doodschuld", „trougeld" en geld uit de „schutters bussche" (in 1681 *f* 1,47) stelden de leden in staat de teerdagen, „kolfdagen" (1683) genoemd, te vieren, zij het op bescheiden wijze; zeker is ook vóór 1682 op de koningsvogel geschoten, al ontbrak een eigen doelhuis. Eerst in 1683 werden door de heren Mr. Cornelis Hagens en Antoine Staekenborg, die beiden lid waren vanaf 1665, en door Andries van Dijck ruim *f* 450,— voorgeschoten voor de aankoop en de inrichting van een eigen perceel om er te schieten; de rekeningen van dat jaar bevatten uitgaven voor „het metsen aen den Doelhuyse ende het vloeren als het pannen besetten derselve", en voor „het leveren van eenen Lindenboom aenden Schutters Boomgaard".

In 1684 werden „aen Van Elsendoncg tot 's-Hertogen Bosch plumagies ende scherpen (sjerpen) als linten soo voor den Alpheris als anderzints" betaald. Naast allerlei uitgaven voor verteringen van de knecht en de tamboer, naast het voorschieten van geld voor de aankoop van tinnen schotels en kandelaars, die reeds in 1681 voor het prijsschieten werden aangeschaft, werd in 1683 ook een „baerkleet" gekocht; de uitleen hiervan gaf jaarlijks enige inkomsten en de vermelding van de namen van talrijke overledenen in drie eeuwen maakt deze rekeningen tot een waardevolle bron voor familie-onderzoek. Het baarkleed van elf ellen zwart wollen laken kostte *f* 30,—; in 1683 werden gildeleden als „dragers der doode lijcken" getypeerd.

Feestvieren behoort bij het gilde. In 1681 moest de schutterstrommel te Hilvarenbeek al worden gerestaureerd; onder de uitgaven voor verteringen worden in 1680 „vier speelluyden" genoemd en in 1863 „wanneer het vaendel, trommel ende busch tot Molenbergh gehaeldt wierden".

Uit deze eerste periode zijn ook twee namen van koningen bekend: Joost Govert Heerden, koning genoemd in mei 1682 en sept. 1683, en Willem Jan Aerts, koning genoemd in februari 1689. Ten onrechte meende Edmond Meelis, dat het koningschieten eerst begon in 1765; een achterstallige rekening van 1683 vermeldt een uitbetaling, „wanneer men den Coninck vogel schoot" en ook uit de jaren 1723—1760 zijn koningen bekend geworden.

Uit een statutenwijziging van 1722 blijkt, dat al op 16 mei 1699 een kleine wijziging had plaats gevonden; alle inkomst-, dood- en trouwgelden werden toen verlaagd tot *f* 3,—. Vermoedelijk is deze verlaging toe te schrijven aan het toenemend aantal katholieke leden, die uitgesloten waren van diverse lucratieve baantjes, de betalingen bij diverse gelegenheden te hoog vonden en dreigden het gilde te verlaten; het ontbreken van rekeningen uit deze periode en de wijze, waarop in 1722 deze korte inzinking met sterke hand werd hersteld, versterken dit vermoeden.

(wordt vervolgd)

LAND VAN CUIJK

Ere-Deken B. L. van Elk overleden.

Kort voor het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het bericht, dat de heer Bart van Elk, oud-marineofficier, beschermheer van het Sint-Jansgilde te Gassel, Ere-Deken van de Bond van Schuttersgilden „Land van Cuijk", oprichter en tot voor kort hoofdredacteur van het gildetijdschrift „De Guld", op 71-jarige leeftijd vrij plotseling is overleden.

Aan deze markante figuur zal de volgende keer een uitvoeriger herdenking worden gewijd.